

Анастасія Шкіндер, здобувачка вищої освіти
Таврійський державний агротехнологічний університет ім. Дмитра Моторного,
Анна Костякова, к.е.н., доцент,
доценткафедри фінансів, обліку і оподаткування
Таврійський державний агротехнологічний університет ім. Дмитра Моторного,
м. Запоріжжя, Україна

ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В УМОВАХ РИЗИКУ ТА НЕВИЗНАЧЕНОСТІ

Актуальність дослідження. В умовах посилення процесів інтеграції України до європейського економічного простору, зростання конкуренції на зовнішньому і внутрішньому ринках забезпечення фінансової стійкості, стабільності та безпеки суб'єктів господарювання безпосередньо залежить від рівня ефективності управління та здатності адаптації до нестабільного бізнес-середовища. В сучасному світі бізнес, економіка та державне управління функціонують у швидкозмінному середовищі й інформаційно-аналітичне забезпечення відіграє ключову роль у прийнятті ефективних управлінських рішень.

Фактори ризику та невизначеності постійно змінюються, ефективне управління ними стає критично важливим для прийняття стратегічних рішень. Використання аналітичних інструментів, прогнозування та адаптивного управління дозволяє мінімізувати їхній вплив та створювати стійкі бізнес-моделі. Це формує актуальність даного дослідження, оскільки важливим інструментом для системи управління фінансами в сучасних умовах є інформаційно-аналітичне забезпечення, як процес збору, обробки, аналізу та використання інформації для підтримки прийняття управлінських рішень в умовах ризику та невизначеності. Воно включає методи прогнозування, аналітичні моделі, інструменти оцінки ризиків та інформаційні технології для підвищення ефективності управління.

Водночас цифровізація економіки, що характеризується інтенсифікацією використання сучасних інформаційних технологій в усіх галузях, призвела до зниження дієвості традиційних методів обґрунтування управлінських рішень. Суб'єкти господарювання зіткнулися з необхідністю опрацювання великих інформаційних масивів, що неможливе без застосування спеціалізованих програмних та технічних засобів, інструкцій і регламентів щодо збору, зберігання та передавання інформації. Цей комплекс засобів складає інформаційно-аналітичне забезпечення управління підприємством в умовах цифрової економіки.[1]

Актуальність проблематики інформаційно-аналітичного забезпечення фінансової безпеки підприємств підтверджується активними дослідженнями науковців. Питання формування ефективного механізму протидії загрозам у інформаційній сфері, захисту інформаційних ресурсів підприємств від DDoS атак як основи фінансової безпеки розкривається у працях зарубіжних науковців [2,3].

Активно досліджують питання інформаційно-аналітичного забезпечення як основи фінансової безпеки підприємства і вітчизняні науковці. Як зазначають

автори В. Котковський, В. Залужний, В. Кадала, О. Гузенко, М. Богатирова, Ю. Лескова-Годлевська [4], процес цифровізації є інноваційним елементом вдосконалення інформаційно-аналітичного забезпечення системи фінансової безпеки представників підприємницьких структур. В умовах розвитку глобальної цифрової екосистеми вчені розглядають проблематику підвищення рівня економічної та фінансової безпеки суб'єктів господарювання шляхом окреслення стратегічних інструментів управління системою безпеки та удосконалення процесів інформаційно-аналітичного забезпечення на підприємстві [5, 6].

Зокрема, І. Тернова [7] пропонує авторський підхід до управління фінансово-економічною безпекою підприємства та окреслює два блоки організаційно-методичного забезпечення цього процесу: організаційний та методичний. Ці блоки ґрунтуються на інформаційно-аналітичному забезпеченні як невід'ємному елементі безпечної діяльності суб'єкта господарювання у сучасних умовах.

Дослідження З. Варналія та Е. Мехеда [8] присвячено питанню розвитку цифрової економіки та її впливу на економічні процеси на макро- й мікрорівні. Авторами визначено причинно-наслідкові зв'язки рівня технологічного розвитку зі станом фінансової безпеки підприємств та розроблено модель управління фінансовою безпекою в умовах цифрової економіки. У працях Н. Гавриленко та Н. Козіцької [9] представлено перспективні напрями удосконалення інформаційно-аналітичного забезпечення управління діяльністю економічних суб'єктів, що дозволить забезпечити їх стійкість до зовнішніх і внутрішніх загроз та пом'якшити деструктивні наслідки у випадку їх реалізації.

Доречно виокремити основні цілі, які передбачає інформаційно-аналітичне забезпечення:

1) найпростіші завдання, які складаються з повністю формалізованих процедур і виконання яких, окрім витрат часу, не становить ніякої складності для виконавців, тобто ці завдання використовуються для прийняття рішень й називаються завданнями прийняття рішень в умовах повної визначеності. Такі завдання вирішуються, практично, всіма автоматизованими інформаційними системами - контроль і облік, оформлення документів, їх тиражування, розсилка та ін. При цьому випадкові й невизначені чинники відсутні.

2) складніші завдання, які стосуються ухвалення управлінських рішень в умовах ризику. Їх вирішення можливе на основі застосування методів теорії ймовірностей, аналітичного та імітаційного моделювання.

3) слабо структуровані завдання, які містять невідомі або невимірювані компоненти (кількісно неоцінювані). Їм характерні відсутність методів розв'язання на основі безпосереднього опрацювання даних. Постановка завдань базується на прийнятті рішень в умовах неповної інформації. У ряді випадків на основі теорії нечітких множин і застосувань цієї теорії вдається побудувати формальні схеми рішення таких завдань.

4) завдання щодо прийняття рішень в умовах протидії або конфлікту (наприклад, необхідно враховувати наявність активно діючих конкурентів на ринку освітніх услуг в регіоні). У завданнях цього класу можуть бути наявні випадкові чинники, для яких невідомі закони їх впливу. Їх вирішення можливі (але не завжди) методами теорії ймовірностей, нечітких множин і теорії ігор.

5) найскладніші завдання по прийняттю рішень, які характеризуються відсутністю можливості формалізації через високий ступінь невизначеності. До таких завдань відноситься більшість проблем прогнозування та перспективного планування.

Висновки. Таким чином, розвиток інформаційно-аналітичних технологій дозволяє розв'язувати завдання різного рівня складності – від простих операційних рішень до стратегічного прогнозування в умовах невизначеності. Це свідчить про актуальність дослідження механізмів інформаційно-аналітичного забезпечення як основи стабільності й ефективного управління суб'єктами господарювання в умовах сучасної економіки.

Список використаних джерел

1. <http://n-visnik.oneu.edu.ua/collections/2023/308-309/pdf/145-154.pdf>
2. Yusif S. & Hafeez-Baig A. A Conceptual Model for Cybersecurity Governance. Journal of Applied Security Research. 2021. Vol. 16(4), P. 490-513. DOI: <https://doi.org/10.1080/19361610.2021.1918995>.
2. Hidouri A.,
3. Hajlaoui N., Touati H., Hadded M., Muhlethaler P. A Survey on Security Attacks and Intrusion Detection Mechanisms in Named Data Networking. Computers. 2022. Vol. 11. 186 p. DOI: <https://doi.org/10.3390/computers11120186>.
4. Digitization as an innovative segment of enterprise financial security management Kotkovskiy Volodymyr; Zaluzhny Vitalii; Kadala Vitalii; Guzenko Olena; Bohatyrova Maryna; et al. VUZF Review; Sofia. 2020. Vol. 5, Iss. 3. P. 13-19. DOI: <https://doi.org/10.38188/2534-9228.20.3.02>
5. Zubko T., Hanechko I., Trubei O., Afanasyev K. Determining the impact of digitalization on the economic security of trade. Eastern-European Journal of Enterprise Technologies. 2021. Vol. 6
6. Pronoza P., Kuzenko T., Sablina N. Implementation of strategic tools in the process of financial security management of industrial enterprises in Ukraine. Eastern-European Journal of Enterprise Technologies. 2022. . Vol. 2 (13 (116)). P. 15–23. DOI: <https://doi.org/10.15587/1729-4061.2022.254234>
7. Ternova I. Organizational and Methodical Provision of the Financial and Economic Security Management of the Enterprise. Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice. 2020. Vol 1. 32(32). P. 129-137. DOI: <https://doi.org/10.18371/fcaptop.v1i32.200301>
8. Varnalii Z., Mekhed A. Business Entities` Financial Security under Digital Economy. Financial and credit activity problems of theory and practice. 2022.
9. Gavrylenko N. & Kozitska N. Analytical Support of Digital Transformations. Economy and society. 2022. Vol. (38). DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-38-38>
10. Ternova I. Organizational and Methodical Provision of the Financial and Economic Security Management of the Enterprise. Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice. 2020. Vol 1. 32(32). P. 129-137. DOI: <https://doi.org/10.18371/fcaptop.v1i32.200301>
11. Varnalii Z., Mekhed A. Business Entities Financial Security under Digital Economy. Financial and credit activity problems of theory and practice. 2022. Gavrylenko N. & Kozitska N. Analytical Support of Digital Transformations. Economy and society. 2022. Vol. (38). DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-38-38>